

Skåneleden 2 Nord till Sydleden Ettapp 12 Höghult - Krankesjön Distans: 11 km

På mindre vägar, en nedlagd banvall och ett stycke stig passerar leden små skogsmiljöer och den öppna åker- och betesmarken i sluttningen mot Vombsänkan. Här finns järnvägshistoria skriven i landskapet, broar i överflöd och ett välbevarat fattighus att besöka. Hjularöd omges av ädellövskog med grova ekar och askar.

Skånes senast tillkomna borganläggning är Hjularöd, byggd 1894-97. Riddarromantiken hade svept över Europa och borgen uppfördes snarare med känsla och fantasi än med någon genomtänkt försvarsaspekt, en riddarborg värdig Sir Lancelot. Slottet är inte tillgängligt för allmänheten.

Hjularöd omges av äldre ädellövskog. Här finns gott om grova ekar och askar. I till synes oansenliga stubbar och trädstammar visar det sig pågå en febril verksamhet. Rikedomen på mulm, murken eller multnad inre ved, lockar till sig mängder småkryp. Efterhand utvecklas håligheter och fantasieggande former bildas. Håligheterna kan bli till lämpliga boplatser åt häckande fåglar, bålgetingar, bin, guldbaggar och fladdermöss. Området är klassat som nyckelbiotop.

Låt färden avvika något från den markerade ruten, så väl öster- som västerut. Här finns intressanta växtplatser med förvildade buskar av plommonros och sällsynta växter som långstarr och gräset strävlost. Här växer även den röda kärleksörten som lär ha botat kung Telefos då han skadats av Akilles. I Sverige använd för att spä i kärleksfrågor.

Några barfotasteg över bäcken och partier med lerskiffer reser sig brant på motstående sida. Stående invid väggen ter sig det mänskliga livet som en nysning i Universum. Det första embryot till den sedimentära bergarten lerskiffer är, liksom namnet antyder, lera (samt mineralen kvarts och fältspat). Finkornig lera spolades ut från land, svävade vidare till djupare och lugnare vatten där det sjönk till botten. Lager på lager med andra material lade sig ovanpå. Under svindlande lång tid med tyngd och värme låg de platta kornen tätt packade, horisontellt placerade. Sakta omvandlades leran till lerskiffer, denna spröda och lättklivna bergart.

Harlösa Donationshus, en kvadratisk vitkalkad byggnad, uppfördes som fattighus 1823-1824 av ägaren till Hjularöd och Harlösa säterier. Här fanns fyra lägenheter med separata ingångar avsedda för säteriets underlydande. Donationshuset är öppet vissa söndagar och bokas för visningar övriga tider.

Den som är intresserad av broar kan få sitt lystmäte tillgodosett utmed etappen. Sydväst om Hjuläröd finns en av Skånes äldsta stenvalvbro. Den är kallmurad, delvis med huggna stenar, och har på norra sidan inskriptionen "CEIVIL 1759. I Harlösa by finns ett flertal äldre broar och sydväst om en av betydligt modernare snitt, en järnvägsbro som är nitad i sammansättningen.

Kävlingeån är en bred och saktmodig å. Varje år har den fört med sig upp emot 2000 ton kväve och 30 ton fosfor på sin resa mot ett redan övergött hav. För att fånga upp, och dra nytta av, en stor del av näringen har dammar och våtmarker anlagts. Växterna i och kring dessa suger åt sig av näringen och när åvattnet sedan slukas av havet är den ekologiska balansen avsevärt mycket bättre. Man strävar även efter att inte låta odlingar krypa alltför tätt in på vattendragen.

Järnvägens tillkomst har förändrat landskapet. Städer och samhällen har gynnats och missgynnats. Harlösa är ett typiskt exempel på ett samhälle som blomstrade upp sedan det blivit stationssamhälle. Fem järnvägsspår anslöts, ett pampigt stationshus uppfördes och bykärnan förflyttades till händelsernas centrum. Vandra längs den nedlagda banvallen mellan Harlösa och Hällestad. Det som en gång var en viktig led för transport av människor och gods är idag av större värde för vandrare och undanträngda åkerogräs. Längs leden växer bl a rikligt med hedblomster.

Text: Cia Larsson